

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصرنوبین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و ...

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نمایه مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۹۸/۹۷۴۰۰ رده بندی کنفرانس: ج ۵۶/۶۱۰۰

بررسی و شناخت خصایص و ویژگی های جرم پولشویی

(ماهیت، الگوها، شاخص ها و چالش های کشف و پیشگیری)

روح الله شیرزادی

چکیده

پولشویی به عنوان یکی از پیچیده ترین جرایم اقتصادی و سازمان یافته، نقشی تعیین کننده در تداوم جرایمی مانند قاچاق مواد مخدر، فساد اداری، کلاهبرداری های بزرگ، قاچاق انسان و تأمین مالی تروریسم دارد. اهمیت پولشویی تنها به جابه جایی غیرقانونی منابع مالی محدود نمی شود، بلکه به واسطه آثار مخرب آن بر سلامت نظام مالی، اعتماد عمومی، رقابت پذیری اقتصاد و حکمرانی اقتصادی، به مسئله ای امنیتی و توسعه ای تبدیل شده است. این مقاله با رویکردی تحلیلی و توصیفی، خصایص و ویژگی های جرم پولشویی را در ابعاد حقوقی، اقتصادی، سازمانی و عملیاتی بررسی می کند و تلاش دارد الگوهای رایج، روش های ارتکاب، نشانه های هشداردهنده و پیوندهای پولشویی با فناوری های نوین را تبیین نماید. در ادامه، ضمن مرور ادبیات فارسی و انگلیسی، یک چارچوب روش شناختی برای شناخت و طبقه بندی ویژگی های پولشویی ارائه می شود. یافته های مقاله نشان می دهد پولشویی دارای ویژگی هایی مانند فراملی بودن، چندمرحله ای بودن، انطباق پذیری بالا، اتکای شدید به پوشش های قانونی و حرفه ای، بهره گیری از خلأهای نظارتی و استفاده فزاینده از ابزارهای دیجیتال است. همچنین شناسایی پولشویی مستلزم ترکیب تحلیل حقوقی با داده کاوی مالی، شناخت رفتارهای غیرعادی، تقویت همکاری بین نهادی و هماهنگی بین المللی است. در پایان، مقاله با ارائه جمع بندی و پیشنهاد های سیاستی، بر ضرورت رویکرد مبتنی بر ریسک، تقویت واحد اطلاعات مالی، ارتقای شفافیت ذی نفع واقعی و توسعه ظرفیت های تحلیلی تأکید می کند.

واژگان کلیدی: پولشویی، عواید حاصل از جرم، نظام مالی، شاخص های هشدار، ذی نفع واقعی، رویکرد مبتنی بر ریسک، جرم سازمان یافته، واحد اطلاعات مالی، شفافیت مالی، فناوری های مالی

مقدمه

پولشویی در ساده‌ترین بیان، فرایندی است که طی آن عواید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به‌گونه‌ای وارد گردش مالی می‌شود که منشأ غیرقانونی آن پنهان گردد و ظاهر مشروع پیدا کند. اما در عمل، پولشویی پدیده‌ای چندلایه و پویا است که از تعامل میان مجرمان، ساختارهای اقتصادی، نهادهای مالی، قوانین داخلی و قواعد بین‌المللی شکل می‌گیرد. مجرمان برای بهره‌برداری از درآمدهای نامشروع، نیازمند «امنیت اقتصادی» هستند؛ یعنی باید بتوانند از عواید جرم استفاده کنند، آن را سرمایه‌گذاری نمایند و بدون جلب توجه نهادهای نظارتی، به دارایی‌های رسمی تبدیل کنند. این نیاز، پولشویی را به حلقه اتصال میان جرم و اقتصاد رسمی تبدیل کرده است.

در دهه‌های اخیر، تحول در ابزارهای پرداخت، رشد بانکداری الکترونیک، شکل‌گیری بازارهای مالی نوین و ظهور دارایی‌های دیجیتال، هم فرصت‌های جدیدی برای اقتصاد فراهم کرده و هم امکان‌های تازه‌ای برای پولشویی ایجاد نموده است. از سوی دیگر، سیاست‌های جهانی مقابله با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، با وضع استانداردها و توصیه‌های بین‌المللی، دولت‌ها را به اصلاح قوانین، ایجاد نهادهای تخصصی و اجرای سازوکارهای نظارتی و گزارش‌دهی موظف کرده است. با وجود این، پولشویی همچنان در قالب‌های متنوع و با استفاده از پیچیده‌ترین شیوه‌ها انجام می‌شود و همین امر ضرورت شناخت دقیق خصایص و ویژگی‌های آن را افزایش می‌دهد.

این مقاله به‌جای تمرکز صرف بر تعریف، بر «شناخت ویژگی‌ها» متمرکز است؛ زیرا مقابله مؤثر با پولشویی، بیش از هر چیز به فهم رفتارها، الگوها، نقاط آسیب‌پذیر و نشانه‌های هشدار وابسته است. شناخت خصایص پولشویی می‌تواند برای قانون‌گذار در جرم‌انگاری دقیق‌تر، برای نهادهای

بخش اول: بیان مسئله

در بسیاری از نظام‌ها، با وجود وجود قانون مبارزه با پولشویی، اجرای مؤثر به دلیل ضعف در شفافیت اطلاعات، دشواری دسترسی به داده‌های مالکیت، محدودیت‌های تحلیل‌گری، ناهماهنگی نهادی و گاه تعارض منافع با چالش روبه‌روست. از سوی دیگر، مجرمان به سرعت با قوانین و کنترل‌ها تطبیق می‌یابند و راه‌های دور زدن مقررات را پیدا می‌کنند. بنابراین مسئله اصلی این است که چگونه می‌توان ویژگی‌های پولشویی را به‌صورت نظام‌مند شناخت و طبقه‌بندی کرد تا هم در کشف و هم در پیشگیری، ابزارهای دقیق‌تر فراهم شود.

بخش دوم: هدف و یرسش‌های مقاله

هدف این مقاله ارائه تصویری جامع از خصایص و ویژگی‌های جرم پولشویی و تبیین پیوند آن با ساختارهای مالی و حقوقی است. بر سبب‌های محوری عبارت‌اند از:

پولشویی چه ویژگی‌های ساختاری و رفتاری دارد که آن را از دیگر جرایم اقتصادی متمایز می‌کند؟

رایج‌ترین الگوها و روش‌های پولشویی کدام‌اند و چگونه با تحولات فناوری تغییر می‌کنند؟

چه شاخص‌ها و نشانه‌هایی می‌تواند در شناسایی عملیات مشکوک مؤثر باشد؟

چگونه می‌توان چارچوبی روشمند برای تحلیل ویژگی‌های پولشویی ارائه داد؟

بخش سوم: مفهوم و ماهیت پولشویی

بند اول: تعریف پولشویی و عناصر بنیادین آن

پولشویی معمولاً به فرایندی اطلاق می‌شود که طی آن «عواید حاصل از جرم» به نحوی تبدیل، انتقال، اختفا یا تملک می‌شود که منشأ غیرقانونی آن پنهان گردد. در این فرایند، دو عنصر بنیادین قابل شناسایی است: نخست وجود «دارایی آلوده» یعنی مالی که از جرم اصلی یا همان جرم منشأ به دست آمده است؛ دوم وجود «رفتارهای تطهیری» یعنی اقداماتی که به پنهان‌سازی منشأ یا کمک به بهره‌برداری از آن دارایی منجر می‌شود. بنابراین پولشویی بدون جرم منشأ قابل تصور نیست، اما الزاماً نیازمند اثبات جزئیات جرم منشأ در همه نظام‌ها نیست و برخی نظام‌ها با رویکردهای متفاوت، امکان تعقیب پولشویی را حتی در صورت دشواری اثبات جرم منشأ فراهم می‌کنند.

پولشویی غالباً از طریق استفاده از نهادهای مالی، شرکت‌ها، افراد واسطه، حساب‌های متعدد و قراردادهای صوری انجام می‌شود. در بسیاری از موارد، پولشویی نه یک اقدام منفرد، بلکه زنجیره‌ای از اقدامات است که به صورت برنامه‌ریزی شده و با هدف کاهش ریسک کشف اجرا می‌شود.

بند دوم: مراحل کلاسیک پولشویی

در ادبیات رایج، پولشویی اغلب در سه مرحله توصیف می‌شود. مرحله نخست «جایگذاری» است که طی آن پول یا دارایی غیرقانونی وارد نظام مالی یا اقتصادی می‌شود؛ مثلاً از طریق سپرده‌گذاری خرد، خرید ابزارهای پولی یا انتقال به حساب‌های مختلف. مرحله دوم «لایه‌سازی» است که با ایجاد تراکنش‌های متعدد، پیچیده و گاه فرامولی، رد منشأ پول مخدوش می‌شود. مرحله سوم «ادغام» است که طی آن دارایی شسته‌شده به اقتصاد رسمی بازمی‌گردد و به شکل سرمایه‌گذاری، خرید دارایی‌های بادوام، مشارکت در کسب‌وکار یا دریافت وام‌های مبتنی بر وثیقه ظاهر می‌شود.

با این حال، در عمل مرز این مراحل همیشه روشن نیست؛ در برخی روش‌های نوین، مراحل در هم می‌آمیزد یا با سرعت بالا انجام می‌شود. شناخت این مراحل بیشتر یک ابزار تحلیلی برای فهم منطق پولشویی است تا یک توالی الزام‌آور در همه پرونده‌ها.

بخش چهارم: خصایص حقوقی جرم پولشویی

بند اول: وابستگی به جرم منشأ و چالش‌های اثبات

یکی از ویژگی‌های مهم پولشویی، پیوند آن با جرم منشأ است. جرم منشأ می‌تواند طیف وسیعی از جرایم را شامل شود؛ از جرایم مالی و اقتصادی تا جرایم خشن و سازمان‌یافته. همین گستردگی سبب می‌شود که سیاست کیفری کشورها در تعیین دامنه جرایم منشأ نقش تعیین‌کننده داشته باشد. هرچه دامنه جرایم منشأ محدودتر باشد، امکان سوءاستفاده و خروج برخی عواید مجرمانه از شمول پولشویی بیشتر می‌شود؛ و هرچه دامنه گسترده‌تر باشد، نیاز به ابزارهای دقیق‌تر برای جلوگیری از تفسیرهای موسع و نامتناسب افزایش می‌یابد.

از حیث اثبات، پولشویی با مانع‌هایی مانند استفاده از پوشش‌های حقوقی، نقل و انتقال‌های پی‌درپی، رمزگذاری اطلاعات، بهره‌گیری از حوزه‌های قضایی متعدد و فقدان شفافیت مالکیت مواجه است. به همین دلیل، بسیاری از نظام‌ها به سمت استانداردهایی مانند پیگیری «قرائن مالی»، «الگوهای رفتاری» و «تناسب اقتصادی» حرکت کرده‌اند تا اثبات را صرفاً به ارائه سند مستقیم محدود نکنند.

بند دوم: عنصر روانی و قصد پنهان‌سازی

ویژگی بارز پولشویی در بسیاری از نظام‌های حقوقی، وجود قصد یا علم نسبت به منشأ مجرمانه دارایی و قصد پنهان‌سازی یا کمک به فرار از تعقیب است. این عنصر روانی، پولشویی را از برخی تخلفات مالی یا اشتباهات اداری متمایز می‌کند. با این حال، تشخیص علم و قصد، به‌ویژه زمانی که عملیات از طریق واسطه‌های حرفه‌ای انجام می‌شود، دشوار است. همین دشواری سبب شده است برخی مقررات، مسئولیت‌های سنگین‌تری برای اشخاص مشمول مانند بانک‌ها و مؤسسات مالی در شناسایی مشتری، نگهداری سوابق و گزارش معاملات مشکوک مقرر کنند، تا خلأ اثبات قصد با سازوکارهای پیشگیرانه جبران شود.

بخش پنجم: ویژگی‌های ساختاری و سازمانی پولشویی

بند اول: سازمان‌یافتگی و شبکه‌محوری

پولشویی در مقیاس بزرگ غالباً در چارچوب شبکه‌های سازمان‌یافته رخ می‌دهد. شبکه‌ها معمولاً دارای نقش‌های تفکیک‌شده هستند: تولیدکنندگان عواید غیرقانونی، تسهیل‌گران مالی، واسطه‌های حقوقی، صاحبان شرکت‌های پوششی، و گاه کارکنان فاسد در نهادهای مالی یا اداری. این شبکه‌محوری سبب می‌شود مقابله با پولشویی نیازمند نگاه سیستمی باشد؛ یعنی صرف برخورد با یک فرد یا یک تراکنش، معمولاً به از بین رفتن شبکه منجر نمی‌شود و شبکه می‌تواند با جایگزینی افراد، مسیرهای جدید بسازد.

رفتار اقتصادی معمولاً میان ریسک و بازده تعادل ایجاد می‌کند، اما پوششویی از جنسی دیگر است: هدف اصلی کاهش ریسک کشف است. بنابراین پولشوها ممکن است تصمیم‌هایی بگیرند که از منظر اقتصادی غیرمنطقی به نظر برسد، ولی از منظر پنهان‌سازی منطقی است. برای مثال،

تقسیم یک مبلغ بزرگ به تراکنش‌های خرد، یا استفاده از مسیرهای طولانی‌تر و پرهزینه‌تر برای انتقال، یا انجام معاملات متعدد با هدف ایجاد پیچیدگی. این ویژگی نشان می‌دهد که تحلیل رفتار پولشویی باید علاوه بر اقتصاد، به منطق امنیتی و پنهان‌سازی نیز توجه کند.

بخش هفتم: روش‌ها و الگوهای رایج پولشویی

بند اول: پولشویی مبتنی بر نظام بانکی و مالی

روش‌های کلاسیک شامل افتتاح حساب با هویت‌های متعدد، استفاده از حساب‌های شخص ثالث، گردش سریع وجوه، انتقال بین‌بانکی پرتعداد، استفاده از حواله‌ها و ابزارهای پرداخت و خرید و فروش ابزارهای مالی است. در این روش‌ها، بانک و مؤسسه مالی محل برخورد نخستین با جریان پول هستند و به همین علت مقررات شناسایی مشتری، شناسایی ذی‌نفع واقعی و پایش تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد.

بند دوم: شرکت‌های پوششی و فاکتورسازی صوری

یکی از شایع‌ترین ویژگی‌های عملیاتی پولشویی، استفاده از شرکت‌های پوششی است؛ شرکت‌هایی که فعالیت واقعی محدود دارند اما برای صدور فاکتور، عقد قرارداد صوری، ایجاد ظاهر تجاری و توجیه جریان پول به کار می‌روند. فاکتورسازی صوری، بیش‌اظهاری یا کم‌اظهاری در تجارت، و قراردادهای خدماتی غیرواقعی از روش‌های رایج هستند. این روش‌ها به‌ویژه در محیط‌هایی که نظارت مالیاتی یا ثبت معاملات ضعیف است، اثرگذاری بیشتری دارند.

بند سوم: پولشویی مبتنی بر دارایی‌های بادوام و بازارهای غیرمالی

بازار املاک، خودروهای لوکس، طلا و جواهرات، آثار هنری و کالاهای گران‌بها از حوزه‌های جذاب برای پولشویی هستند. علت جذابیت این بازارها می‌تواند ترکیبی از عوامل باشد: امکان انجام معاملات خارج از سامانه‌های شفاف، دشواری ارزش‌گذاری دقیق، و قابلیت تبدیل سریع

دارایی به پول یا بالعکس. همچنین برخی بازارها امکان استفاده از واسطه‌ها و ثبت مالکیت پیچیده را فراهم می‌کنند.

بند چهارم: روش‌های نوین دیجیتال و دارایی‌های مجازی

فناوری‌های مالی جدید و دارایی‌های دیجیتال فرصت‌های تازه‌ای برای پولشویی ایجاد کرده‌اند. ویژگی‌هایی مانند سرعت انتقال، امکان استفاده از پلتفرم‌های برون‌مرزی، ابزارهای حفظ حریم خصوصی و پیچیدگی فنی، شناسایی را دشوارتر می‌کند. البته باید توجه داشت که همه کاربردهای دارایی‌های دیجیتال غیرقانونی نیست، اما پولشویان از بخش‌هایی از این فضا که نظارت کمتر یا سازوکارهای ناشناس‌سازی بیشتر دارد، بهره می‌گیرند. در این حوزه، نقش تحلیل بلاکچین، مقررات‌گذاری بر ارائه‌دهندگان خدمات دارایی مجازی و همکاری بین‌المللی برجسته‌تر می‌شود.

بخش هشتم: شاخص‌ها و نشانه‌های هشداردهنده در شناخت پولشویی

بند اول: شاخص‌های مرتبط با مشتری و هویت

نشانه‌هایی مانند پیچیدگی غیرعادی در ساختار مالکیت، امتناع از ارائه اطلاعات ذی‌نفع واقعی، تغییرات مکرر در مدیران و مالکان، استفاده از نمایندگان یا وکلای متعدد بدون توجیه روشن، یا ناهماهنگی میان شغل اعلامی و رفتار مالی می‌تواند هشداردهنده باشد. همچنین مشتریانی که به‌طور غیرمعمول بر سرعت انجام تراکنش، عدم ثبت اطلاعات، یا استفاده از روش‌های غیرشفاف اصرار دارند، در چارچوب مدیریت ریسک اهمیت دارند.

بند دوم: شاخص‌های مرتبط با تراکنش و گردش مالی

الگوهایی مانند تراکنش‌های پرتعداد و خرد در بازه کوتاه، گردش سریع وجوه بدون هدف تجاری روشن، انتقال‌های زنجیره‌ای میان حساب‌های متعدد، انتقال به حوزه‌های قضایی پریسک،

استفاده از حساب های کم تحرک که ناگهان فعال می شوند، و تبدیل های مکرر ارز یا دارایی، می تواند نشانه پولشویی باشد. نکته مهم این است که هیچ شاخصی به تنهایی اثبات کننده نیست، بلکه مجموعه ای از شاخص ها و زمینه اقتصادی مشتری باید تحلیل شود.

بند سوم: شاخص های مرتبط با شرکت ها و تجارت

در حوزه تجارت، مواردی مانند معاملات با طرف های ناشناخته، قیمت گذاری غیر واقعی، تفاوت قابل توجه میان حجم تجارت و توان عملیاتی شرکت، پرداخت ها به حساب هایی غیر مرتبط با قرارداد، یا تغییر مکرر مسیرهای حمل و نقل، می تواند هشداردهنده باشد. پولشویی تجاری یکی از دشوارترین گونه ها برای کشف است، زیرا ظاهری کاملاً قانونی دارد و نیازمند ترکیب داده های گمرکی، مالیاتی، بانکی و اطلاعات تجاری است.

بخش نهم: مرور ادبیات و چارچوب های نظری مقابله با پولشویی

بند اول: رویکردهای بین المللی و استانداردهای سیاستی

ادبیات بین المللی مقابله با پولشویی بر ایجاد نظام های جامع پیشگیری تأکید دارد که شامل جرم انگاری، ضبط و مصادره عواید جرم، ایجاد واحد اطلاعات مالی، الزام نهادهای مالی به شناسایی مشتری و گزارش دهی معاملات مشکوک، و توسعه همکاری های بین المللی است. در این چارچوب ها، مفهوم رویکرد مبتنی بر ریسک جایگاه محوری دارد؛ یعنی منابع نظارتی باید متناسب با سطح ریسک بخش ها، محصولات، مشتریان و جغرافیا تخصیص یابد.

بند دوم: ادبیات فارسی و محورهای پژوهشی رایج

در مطالعات فارسی، محورهایی مانند مفهوم شناسی و جرم انگاری پولشویی، نسبت پولشویی با جرم منشأ، چالش های اثبات و دادرسی، نقش بانک ها و نهادهای مالی در گزارش دهی، آثار اقتصادی پولشویی بر تورم، سرمایه گذاری و فساد، و نیز بررسی قوانین و آیین نامه های داخلی

مورد توجه بوده است. بخش مهمی از ادبیات فارسی بر این نکته تأکید دارد که کارآمدی مقابله با پولشویی صرفاً با تصویب قانون حاصل نمی‌شود، بلکه به اجرای مؤثر، آموزش تخصصی، زیرساخت داده‌ای و هماهنگی نهادی وابسته است.

بخش دهم: روش‌شناسی پژوهش

بند اول: نوع پژوهش و رویکرد کلی

این مقاله از نوع پژوهش توصیفی تحلیلی است و با هدف تبیین خصایص و ویژگی‌های پولشویی، از ترکیب تحلیل حقوقی، تحلیل اقتصادی و مطالعه تطبیقی ادبیات استفاده می‌کند. داده‌های مقاله ماهیت کتابخانه‌ای و اسنادی دارد و بر منابع معتبر فارسی و انگلیسی متکی است.

بند دوم: چارچوب تحلیل ویژگی‌ها

برای شناخت منظم ویژگی‌های پولشویی، مقاله چارچوبی را بر اساس چند بُعد پیشنهاد می‌کند:

- بعد حقوقی که شامل رابطه با جرم منشأ، عناصر جرم، مسئولیت اشخاص و ابزارهای ضبط و مصادره است.
- بعد سازمانی که شامل شبکه‌محوری، فراملی بودن و نقش تسهیل‌گران حرفه‌ای است.
- بعد عملیاتی که شامل مراحل پولشویی، روش‌های رایج، کانال‌های انتقال و ابزارهای مالی و غیرمالی است.
- بعد رفتاری که شامل شاخص‌های هشدار، ناسازگاری با منطق اقتصادی و الگوهای پنهان‌سازی است.
- بعد فناورانه که شامل نقش فناوری‌های مالی، دارایی‌های دیجیتال و شیوه‌های نوین اختفا است.

این چارچوب کمک می‌کند ویژگی‌ها به صورت جزیره‌ای دیده نشود و ارتباط میان آنها در طراحی سیاست‌های مقابله لحاظ گردد.

بخش یازدهم: تحلیل و بحث درباره ویژگی‌های کلیدی پولشویی

بند اول: انطباق‌پذیری و تحول‌پذیری بالا

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های پولشویی، توان بالای تطبیق با مقررات و شرایط جدید است. هرگاه یک مسیر تحت نظارت شدید قرار گیرد، شبکه‌ها مسیر دیگری را فعال می‌کنند یا روش را تغییر می‌دهند. به همین علت، سیاست‌های ضد پولشویی اگر صرفاً مبتنی بر قواعد ثابت و چک‌لیستی باشد، به تدریج کارایی خود را از دست می‌دهد. راهبرد مؤثر، ایجاد نظام‌های یادگیرنده و تحلیل‌محور است که بتواند الگوهای جدید را سریع شناسایی کند.

بند دوم: استفاده از پوشش‌های قانونی و حرفه‌ای

پولشویی غالباً با استفاده از ابزارهای کاملاً قانونی انجام می‌شود: ثبت شرکت، قراردادهای تجاری، حساب‌های بانکی، خرید دارایی، مشارکت در پروژه‌ها و دریافت تسهیلات. همچنین نقش برخی تسهیل‌گران حرفه‌ای مانند حسابداران، مشاوران مالی، واسطه‌های املاک و گاه و کلا در ایجاد ساختارهای پیچیده قابل توجه است. این موضوع یک چالش سیاستی ایجاد می‌کند: چگونه می‌توان بدون آسیب به فعالیت مشروع اقتصادی، مسیرهای سوءاستفاده را محدود کرد. پاسخ معمولاً در شفافیت مالکیت، کنترل تعارض منافع، قواعد شناخت مشتری برای مشاغل غیرمالی تعیین شده و نظارت حرفه‌ای نهفته است.

بند سوم: تمرکز بر پنهان‌سازی ذی‌نفع واقعی

در بسیاری از پرونده‌های بزرگ، مسئله اصلی نه انتقال پول، بلکه پنهان کردن مالک واقعی دارایی است. مجرمان از شرکت‌های چندلایه، سهامداران صوری، تراست‌ها یا ترتیبات مشابه

بند چهارم: هم‌افزایی پولشویی با فساد و اقتصاد زیرزمینی

بند پنجم: دشواری سنجش و برآورد حجم پولشویی

بخش دوازدهم: راهبردهای کلیدی برای شناخت و مقابله مبتنی بر ویژگی‌ها

بند اول: تقویت رویکرد مبتنی بر ریسک و تحلیل داده

شناخت ویژگی‌های پولشویی نشان می‌دهد که پایش سنتی و مبتنی بر قواعد ثابت کافی نیست. تحلیل داده‌های تراکنشی، الگوشناسی، امتیازدهی ریسک به مشتری، محصول و جغرافیا، و استفاده از مدل‌های کشف ناهنجاری می‌تواند کارایی شناسایی را افزایش دهد.

بند دوم: شفافیت ذی نفع واقعی و یکپارچگی داده‌ها

از آنجا که پنهان‌سازی مالک واقعی یکی از خصایص محوری پولشویی است، ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی برای ثبت و به‌روزرسانی مالکیت واقعی و امکان دسترسی نهادهای ذی‌صلاح اهمیت دارد. همچنین یکپارچگی داده‌های بانکی، مالیاتی، گمرکی و ثبتی، امکان تحلیل شبکه‌ای و کشف الگوهای پنهان را تقویت می‌کند.

بند سوم: ارتقای هماهنگی نهادی و ظرفیت تخصصی

پولشویی در مرز میان حقوق، مالیه، فناوری و جرم‌شناسی قرار دارد. بنابراین آموزش تخصصی، ایجاد تیم‌های مشترک میان نهادها، و ارتقای ظرفیت واحد اطلاعات مالی در تحلیل و تبادل اطلاعات ضروری است. در سطح قضایی نیز تخصص‌گرایی در رسیدگی به پرونده‌های مالی پیچیده می‌تواند کیفیت اثبات و سرعت رسیدگی را افزایش دهد.

بند چهارم: همکاری بین‌المللی و مدیریت ریسک فراملی

با توجه به فراملی بودن پولشویی، همکاری‌های قضایی و اطلاعاتی، معاضدت حقوقی متقابل، تبادل اطلاعات مالی و همسویی مقررات داخلی با استانداردهای جهانی نقش کلیدی دارد. همچنین شناسایی حوزه‌های قضایی پرریسک و اعمال کنترل‌های تقویتی بر تراکنش‌های مرتبط، بخشی از مدیریت ریسک فراملی است.

نتیجه‌گیری

پولشویی جرمی صرفاً مالی نیست، بلکه سازوکاری برای «تثبیت و تداوم جرم» در اقتصاد رسمی است. ویژگی‌های این جرم شامل چندمرحله‌ای بودن، شبکه‌محوری، فراملی بودن، انطباق‌پذیری بالا، اتکا به پوشش‌های قانونی و پنهان‌سازی ذی‌نفع واقعی، بهره‌گیری از بازارهای غیرمالی و

شناخت خصایص پولشویی به ما نشان می‌دهد که مقابله مؤثر، بیش از آنکه به افزایش تعداد مقررات وابسته باشد، به کیفیت اجرا، زیرساخت اطلاعاتی، رویکرد مبتنی بر ریسک و توان سازگاری نظام نظارتی با روش‌های جدید پولشویی وابسته است. در نهایت، سیاست ضد پولشویی زمانی موفق‌تر خواهد بود که در کنار آن، سیاست‌های ضد فساد، شفافیت اقتصادی و کاهش فرصت‌های اقتصاد زیرزمینی نیز تقویت گردد.

منابع و مأخذ

الف) منابع فارسی

- قانون مبارزه با پولشویی و اصلاحات و آیین نامه ها و دستورالعمل های مرتبط، جمهوری اسلامی ایران.
- صادقی، حسین. حقوق جزای اختصاصی، جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی و جرایم اقتصادی. تهران: نشر میزان.
- آشوری، محمد. آیین دادرسی کیفری، جلد های مرتبط با ادله اثبات و کشف جرم. تهران: نشر میزان.
- گلدوزیان، ایرج. بایسته های حقوق جزای عمومی، مباحث مرتبط با عنصر روانی و مسئولیت کیفری. تهران: سمت.
- حسینی، سیدمهدی. پولشویی و تأمین مالی تروریسم، مبانی و چالش ها. تهران: انتشارات حقوقی و قضایی.
- مقالات پژوهشی فارسی منتشر شده در فصلنامه های حقوقی و اقتصادی کشور درباره پولشویی، جرم منشأ، ضبط عواید جرم و نقش واحد اطلاعات مالی.

ب) منابع انگلیسی

- FATF. *International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (FATF Recommendations)*.
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). *Publications and guidance on money laundering, asset recovery, and organized crime*.

- *Basel Committee on Banking Supervision. Guidance on the management of money laundering and terrorist financing risks.*
- *IMF. Reports and working papers on AML/CFT frameworks and financial integrity.*
- *World Bank. Tools and studies on asset recovery, beneficial ownership transparency, and financial crime.*
- *Reuter, P., & Truman, E. M. Chasing Dirty Money: The Fight Against Money Laundering.*
- *Levi, M. Research works on money laundering typologies, organized crime finance, and AML effectiveness.*

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معتبر هفتمین همایش ملی بیژوهتر های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

اگانت ایثنا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
Ghanonyar@YAHOO.COM ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

 معاونت علمی و فناوری اصفهان
 تحت پوشش خبری صدا و سیما

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

هفتمین همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین (ایجاد برگزار کنند: بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش و سپاه پاسداران کرمانشاه - ۸ اسفند ۱۴۰۳)